

**LIETUVOS MOKSLEIVIŲ SĄJUNGOS PASIŪLYMAI BENDRŲJŲ PROGRAMŲ
PROJEKTAMS**

2021 m. gruodžio 13 d.

Vilnius

Lietuvos moksleivių sąjungos (toliau – LMS) atstovai, susipažinę ir išanalizavę Nacionalinės švietimo agentūros atnaujintus bendrųjų programų projektus, teikia pasiūlymus projektų koregavimui. Siekiant išsamių pakeitimų pasiūlymų, buvo sudarytos atskiros darbo grupės, kuriose dalyvavo LMS Nacionalinio biuro, LMS Valdybos nariai bei LMS padalinių savanoriai, kurie nagrinėjo pasirinktas programas.

Toliau pateikiame: bendrus pasiūlymus pagal programas; priedus, kuriuose pateikiami pasiūlymai konkretiems parengtų programų punktams.

Darbo grupėse nagrinėtos bendrosios programos:

1. [Dorinis ugdymas](#)
2. [Informatikos ugdymas](#)
3. [Matematinis ugdymas](#)
4. [Meninis ugdymas](#)
5. [Technologinis ugdymas](#)
6. [Sveikatos ir fizinis ugdymas](#)
7. [Kalbinis ugdymas](#)
8. [Gamtamokslinis ugdymas](#)
9. [Socialinis ugdymas](#)

Atkreipiame dėmesį, kad **paryškintos** teksto dalys nurodo aktualius metodus, kurie, moksleivių nuomone, nėra įgyvendinami ar turėtų būti vykdomi kokybiškiau.

Taip pat pastebime, kad pamokų kokybė labiausiai priklauso nuo dalyką dėstančio mokytojo, todėl skatiname nuolat bendradarbiauti su mokytojais bei nuolat kelti jų kompetencijas, padedant atrasti patogiausius metodus, ne tik sudominančius moksleivius, tačiau ir palengvinančius mokytojų pasirengimą pamokų vedimui.

DORINIS UGDYMAS

Dorinis ugdymas svarbus kiekvieno moksleivio pasaulėžiūros formavimui, teologiniais, vertybiniais ir filosofiniais aspektais. Tačiau pastebima, kad mokyklose dorinio ugdymo pamokos neretai vykdomos monotoniškai, moksleiviai pasigenda naujų temų ir / ar metodų, kuriais remiantis dorinis ugdymas įgytų svaresnę prasmę kiekvieno vaiko ugdymosi procese.

Pateikiame **etikos bendrosios programos pasiūlymus**, tačiau **atkreipiame dėmesį, kad kai kurias temas būtų galima taikyti ir tikybos ugdymo procese**, mat moksleiviai, pasirinkę tikybos discipliną, pasigenda lygiaverčių žinių su etika besimokančiais moksleiviais.

Bendri pasiūlymai etikos ugdymo bendrajai programai:

1. Visų pirma, siūlome **integruoti platesnį filosofijos temų nagrinėjimą**, bent vyresnių klasių etikos pamokose, atliepiančių mokinių poreikius, pavyzdžiui, mąstymo dėsningumus (kodėl ir kaip mes mąstome, kaip tai priimti, kas lemia vienokį ar kitokį mūsų mąstymą), žmogaus būtį, prigimtį ir kt.

2. Į vyresnių klasių ekologijos temas įtraukti tokius **mitybos principus** kaip vegetarizmas / veganizmas. Taip pat ir tokias temas kaip **vartotojiškumas, tvarumas**: kaip galima keisti savo kasdienes pasirinkimus asmeniniame ir visuomeniniame gyvenime, siekiant puoselėti aplinkosaugos vertybes, kadangi tokio tipo problemos šiomis dienomis yra pakankamai opios, o temos – itin aktualios ir vis populiarėjančios.

3. Į vyresnių klasių mokinių etikos pamokas **plačiau integruoti sveikatos ir lytiškumo ugdymą**, pavyzdžiui, tokias temas, kaip psichologinė sveikata, asmenybės vertė, visuomenėje sutinkami stereotipai, lytinė orientacija ir kt.

4. Skatinti mokytojus pagal galimybes į etikos pamokas kviesti tam tikrose aktualiose srityse (pagal ugdymo programą) kompetencijų turinčius asmenis, tam tikrą patirtį turėjusius asmenis, pasidalinti žiniomis, patirtimi, kad mokiniams būtų lengviau suvokti, jog temos, apie kurias kalbama, egzistuoja ne tik teoriniu lygmeniu, bet ir realiose situacijose.

5. Etikos mokomasis dalykas paliečia ir nagrinėja pakankamai visuomenėje jautrias temas, tad **svarbu, jog pamokose būtų kuriama saugi ir jauki aplinka**, suteikianti galimybę kiekvienam mokiniui laisvai reikšti savo nuomonę, nebijoti kritiškai pažvelgti į teikiamą informaciją, diskutuoti, klysti ir priimti kitų klaidas.

6. Iš praktinės pusės, etikos pamokos kartais apsiriboja tik filmų peržiūromis, tačiau į kai kurias temas nėra pakankamai įsigilinama, todėl **svarbu užtikrinti, jog etikos pamokose informacija būtų pateikiama įvairiais būdais**, tiek filmų peržiūros, tiek diskusijų, susitikimų, įvairių užsiėmimų principais.

Pasiūlymai etikos ugdymo bendrosios programos projekto punktams:
<http://bit.ly/pasiulymai-etika>.

INFORMATIKOS UGDYMAS

Technologijos, ypač socialiniai tinklai, yra milžiniška šiuolaikinių bei, tikėtina, ateities moksleivių gyvenimo dalis. Siekiant išvengti įvairių neigiamų padarinių, kurie ateina kartu su besaikiu ir neatsakingu išmaniųjų įrenginių naudojimu, siūlome **formuoti įvairius teigiamus įpročius**, susijusius su higiena, ergonomika, saugumu, atsakingumu nuo pat pirmų klasių.

Turint omenyje išmaniųjų įrenginių paplitimą bei moksleivių praleidžiamą laiką jais naudojantis, siūlome „Kompetencijų ugdymas dalyku“ skyrelyje išplėtoti mokinių pažinimo per **eksperimentavimą** metodą, pagal pažinimo kompetenciją. Šis siūlymas kilo iš gausos moksleivių

neįtraukiančių mokymo būdų: „Mokytojas paaiškina“, „Mokytojas aptaria“, tačiau ne „Mokiniai su mokytojo pagalba mėgina“ ar pan.

Pasiūlymai informatikos ugdymo bendrosios programos projekto punktams:

<http://bit.ly/pasiulymai-informatika>

MATEMATINIS UGDYMAS

Moksleiviai mano, kad bazinės matematikos žinios, kurias moksleiviai įgyja bendrajame ugdyme turėtų būti orientuotos į užduočių, teorinės medžiagos aktualumas realiam gyvenimui. Manome, kad BP pateikiama metodika, tikslai, keliami moksleiviams, turėtų būti labiau sietini situacijomis, su kuriomis moksleivis tikėtina susidurs.

Pasiūlymai matematinio ugdymo bendrosios programos projekto punktams:

<http://bit.ly/pasiulymai-matematika>

MENINIS UGDYMAS

Meninis ugdymas yra be galo svarbi, moksleivio tapatybę padedanti formuoti disciplina, kuri plečia asmeninius ir socialinius, bendruosius, estetinius gebėjimus, padeda išreikšti save.

Be šokio, dailės, muzikos ir teatro pagalbos jauniesiems mūsų kartos atstovams būtų sunku visapusiškai susiformuoti, turėti individualų požiūrį ir suvokimą apie pasaulio ir Lietuvos kultūrą. Todėl LMS atstovai, norėdami mokyklose stiprinti šiuos mokomuosius dalykus, teikia savo įžvalgas.

Bendri pasiūlymai muzikos ugdymo bendrajai programai:

1. BP keliami reikalavimai yra smarkiai per dideli. Primygtinai siūlome siaurinti turinį bei mažinti reikalavimus.
2. Manome, jog reikėtų daugiau susikaupti ties muzikos svarba žmogui ir kultūrai, žmogaus tapatybės vystymui, o ne techniniais terminais ar sugebėjimais.
3. Skatiname daugiau dėmesio skirti populiariajai muzikai, neprisirišant prie liaudies muzikos ar klasikos, nes manome, jog įvairias muzikines koncepcijas taip išaiškinti vaikams galėtų būti paprasčiau.
4. Siūlome muzikos pamokas vertinti įskaita dėl muzikalumo vertinimo pažymiais netinkamumo. Muzikos meno šaka kiekvieno žmogaus suvokiama nevienodai, o mokinio kūrybinių pastangų vertinimas pažymiu leidžia suprasti, jog jo kūryba vienokiu ar kitokiu būdu yra prastesnė nei moksleivio, įvertinto aukštesniu pažymiu, tad tai gali demotyvuoti moksleivius.
5. Siūlome skaitmenines priemones į pamokas integruoti daug intensyviau, turint omenyje dabartinį elektroninės muzikos populiarumą bei šiuolaikinės muzikos kūrybos metodiką.

Taip pat turime klausimą, susijusį su šios programos vykdymu:

1. Ar mokyklos turės reikalingus instrumentus ar lėšų jiems nusipirkti? Įvairiose BP vietose iš mokinių reikalaujama muzikavimo įvairiais instrumentais. Manome, kad tokiu atveju jų prieinamumo užtikrinimas yra būtinas ir fundamentalus.

Bendri pasiūlymai teatro ugdymo bendrajai programai:

1. Manome, jog mokiniai su aktoryste turėtų būti supažindinami iš visų šios srities perspektyvų (tiek teatro pusės, tiek kino), todėl siūlome bent jau minimaliai moksleivius **supažindinti su kino industrijos** teoriniais pagrindais, kurie galėtų būti pritaikyti tam tikrose praktinėse veiklose.
2. Siūlome į pamokas **įtraukti moksleivių prozas ir poezijos skaitymus**. Meninis skaitymas yra dar vienas saviraiškos būdas, kuris skatina ne tik protinę veiklą, kalbėjimo, intonacijos įgūdžius, bet ir kūrybinį mąstymą.
3. Manome, jog 1 – 4 kl. moksleiviams neturėtų būti skiriamas didelis dėmesys teoriniai medžiagai. Visi teoriniai dalykai turėtų būti parodomi praktiniais užsiėmimais.

Pasiūlymai teatro ugdymo bendrosios programos projekto punktams:
<http://bit.ly/pasiulymai-teatras>

Bendri pasiūlymai dailės ugdymo bendrajai programai:

1. Siūlome **išplėtoti šiuolaikinio meno nagrinėjimą**. Ne tik užsienyje, bet ir Lietuvoje turime daugybę šiuolaikinio meno kūrėjų, su kurių darbais būtų naudinga susipažinti, juos apžvelgti ir nagrinėti, pritaikant dailės dalyko žinias.
2. Siūlome į pamokas įtraukti pasaulyje ir Lietuvoje sparčiai populiarėjantį **skaitmeninį meną** („Digital Art“), **grafinį dizainą** ir pan. Neretu atveju skaitmeninis piešimas šiomis dienomis keičia tradicinį piešimą ant popieriaus ar kitų paviršių.
3. Siūlome daugiau dėmesio skirti tiek užsienio, tiek Lietuvos **dailės istorijai**, t. y. domėtis autorių kontekstu ir ieškoti sąsajų su jų kūriniais.
4. Siūlome suteikti daugiau galimybių mokiniams **patiems pasirinkti kūrinio formatą, piešimo techniką**, galbūt pritaikant ir kitas sritis (fotografija, vaizdinės medžiagos kūrimas, teksto kūrimas ir pan.). Tokiu būdu kiekvienas dailėje pritaikytų individualius gebėjimus, ugdytų kūrybiškumą, kiltų didesnis susidomėjimas daile, kaip mokomuoju dalyku.
5. Siūlome į programą **įtraukti daugiau meninės, kultūrinės veiklos** t. y. apsilankymų dailės parodose, renginiuose, meno dirbtuvėse, susitikimų su menininkais ir pan.

Taip pat, į visas meninio ugdymo programas vyresniesiems mokiniams siūlome įtraukti **supažindinimą su galimomis profesijomis bei Lietuvos aukštosiomis mokyklomis, akademijomis**, kuriose yra dėstomi dalykai, susiję su dailės, šokio, teatro ir muzikos industrijomis.

Žinoma, programose yra paminėtos refleksijos, tačiau siūlome **labiau pabrėžti baigiamųjų darbų ar pamokos pabaigoje vykdomų refleksijų svarbą ir naudą** nuo pirmųjų moksleivių ugdymo(si) metų, kadangi šiuo metu bendri mokytojų ir moksleivių įsivertinimai vykdomi retai

arba beveik niekada.

TECHNOLOGINIS UGDYMAS

Programoje numatytas proveržis modernių technologijų požiūriu. Ypač atnaujintų 6.3. Konstrukcinės medžiagos ir 6.4. Elektronika temos leis moksleiviams lengviau prisitaikyti ir įgyti fundamentalių žinių apie moderniąsias technologijas. Tačiau jungiant tradicines technologijas kartu su pažangiomis, bendrosios technologijų programos atveria galimybę fiktyviai vykdyti technologijų BP ir didinti atskirtį tarp skirtingų mokyklų moksleivių. Dėl skirtingo mokytojų pasiruošimo ir reikalingos infrastruktūros bei darbo priemonių, išlieka galimybė dėstyti tik tradicines technologijas (konstrukcinių medžiagų temoje), o elektronikos praleisti. Siūlome vietoj rekomenduojamų sudaryti privalomus sąrašus, kur nurodomos privalomos technologinės sritys (mechanika, robotika ir kt.), visos reikalingos galimos programos (projektavimo ir kt.) bei būtinos darbui užtikrinti priemonės (kompiuterių kiekis, staklių pobūdis ir kt.)

Pasiūlymai technologinio ugdymo bendrosios programos projekto punktam:
<http://bit.ly/pasiulymai-technologijos>

SVEIKATOS IR FIZINIS UGDYMAS

Socialinis, emocinis, sveikatos ugdymas ir žmogaus sauga bei fizinis aktyvumas yra labai svarbūs, siekiant ugdyti visapusiškai išsilavinusį moksleivį, kuris turėtų fundamentalių žinių ir gebėtų suprasti savo emocijas, mokėtų bendrauti su aplinkiniais, turėtų žinių kaip gerinti savo sveikatos būklę, vadovautis sveikatai naudingais principais bei saugiai ir racionaliai elgtis pavojingose situacijose.

Atsižvelgiant į 2016 m. patvirtintą Sveikatos ir lytiškumo ugdymo bei rengimo šeimai programą pastebime, jog kai kurios temos yra glaudžiai susijusios su naująja programa, siūlome atkreipti dėmesį į Sveikatos ir lytiškumo ugdymo bei rengimo šeimai bendrojoje programoje nurodytas gaires, jų aktualumą bei **didesnį dėmesį skirti Sveikatos ir fizinio ugdymo programos įgyvendinimo kokybės užtikrinimui, naujų mokymosi platformų, metodinės medžiagos kūrimui**, kurios atlieptų Lietuvoje vyraujančią geografinę, vertybinę padėtį.

Pasiūlymai sveikatos ir fizinio ugdymo bendrosios programos projekto punktam:
<http://bit.ly/pasiulymai-sveik-fiz-ugdymas>

KALBINIS UGDYMAS

LIETUVIŲ KALBA IR LITERATŪRA

Gimtoji lietuvių kalba yra fundamentalus mokomasis dalykas, supažindinantis moksleivį su taisyklinga kalbos vartoseną bei svarbiausiais lietuvių ir užsienio autorių kūriniais, formuojančiais mokinio pasaulėžiūrą ir suvokimą apie kalbos raidą. Visgi, šiai programai taip pat turime pasiūlymų, kurie padėtų vykdyti lietuvių kalbos ir literatūros pamokas inovatyviau ir skatintų mokinius domėtis gimtąja lietuvių kalba.

Bendri pasiūlymai lietuvių kalbos ir literatūros ugdymo bendrosioms programoms:

1. Daugiau dėmesio skirti tiek lietuvių, tiek užsienio **šiuolaikinės literatūros kūriniams**, kadangi šiuolaikinėje literatūroje taip pat gilinamasi į aktualias problemas, pasitelkiant aktualų kontekstą ir svarbius šiuolaikinio rašymo stiliaus aspektus. Taip pat apžvelgti tokius **šiuolaikinius įrašus**: reklamos, žinios, įrašai internete ir socialiniuose tinkluose, juose vartojamas priemonės (humoras, ironija, įtikinimo priemonės ir kt.). Ieškoti sąsajų tarp vaizdinės ir tekstinės medžiagos.

2. Kartais per didelis dėmesys yra skiriamas autorių biografijoms, kai tai neturi / beveik neturi sąsajų su pačiais kūriniais ir juose keliamomis problemomis. Tokia informacija yra perteklinė, sunkiai įsimenama, neturinti ypatingos reikšmės, todėl siūlome skatinti mokytojus **atsižvelgti į pateikiamos informacijos aktualumą.**

3. Į pamokas integruoti ne tik tekstinę medžiagą ir jos skaitymą, bet ir **daugiau vaizdinės medžiagos, interaktyvių veiklų bei užsiėmimų.** Taip pamokose pateikiamas turinys keltų didesnę susidomėjimą.

4. Literatūros pamokose reikėtų **akcentuoti, kodėl nagrinėjami kūriniai yra aktualūs ir kokius klausimus jie kelia,** kodėl svarbu žinoti kontekstą, tam tikras aplinkybes. Ieškoti sąsajų tarp kitų meno sričių ir literatūros kaip meno srities – tokiu būdu į literatūros pamokas galima **integruoti kitus mokomuosius dalykus,** kaip istorija, meninis ugdymas ir kt.

5. Į literatūros pamokas **integruoti kūrybiškumo ugdymą** – kūrybinį rašymą, mokinio pasirinkta tema arba ją skiriant, įvairius pratimus ir užduotis, pritaikant išmokus dalykus ir suteikiant galimybę mokiniams patiems į(si)vertinti kūrybines žinias.

Pasiūlymai lietuvių kalbos ir literatūros ugdymo bendrųjų programų projektų punktam: <http://bit.ly/pasiulymai-lietuviu>

TAUTINIŲ MAŽUMŲ GIMTOSIOS KALBOS

Pasiūlymai tautinių mažumų gimtųjų kalbų ugdymo bendrųjų programų projektų punktam: <http://bit.ly/pasiulymai-taut-mazumu>

UŽSIENIO KALBOS

Užsienio kalbos – nepaprastai svarbus mokomasis dalykas vis labiau globalėjančiame pasaulyje. Mokykla yra būtent ta vieta, kurioje moksleiviai susipažįsta su skirtingomis kalbomis, pradeda suprasti jų mokėjimo reikšmę ir tai ne tik ugdo jauną asmenybę, bet ir padeda plėtoti bendrąsias kompetencijas. Nors parašytos programos didžiąja dalimi atliepia moksleivių norus ir poreikius, visgi turime keletą pasiūlymų.

Pasiūlymai pirmosios užsienio kalbos ugdymo bendrosios programos projekto punktam: <http://bit.ly/pirmoji-uzsienio>

GAMTAMOKSLINIS UGDYMAS

Bendrosios programos gamtos moksluose sunkiai įgyvendinamos dėl Lietuvos mokyklų prasto laboratorijų įrengimo, laborantų stokos ir nekokybiško pasirengimo. 9 – 10 klasių programose tiek biologijos, tiek chemijos dalykuose jaučiamas didžiulis laboratorinės ir tiriamosios veiklos trūkumas. Biologijos pamokose nagrinėjant tiek žmogaus, tiek kitų karalysčių atstovus ląstelės ir audinio lygmenimis vertėtų tai nagrinėti gyvai demonstracinių preparatų ir mikroskopijos pagalba, taip leidžiant mokiniams audinius pamatyti ne tik vadovėlių puslapiuose, bet ir paruoštuose mikropreparatuose. Taip pat vertėtų nagrinėti ir pačią mikroskopiją, jos būdus, preparatų paruošimo technikas. Chemijos mokomajame dalyke siūlome **daugiau dėmesio skirti laboratorinei ir tiriamajai veiklai**, jos metodų nagrinėjimui ir ne tik teoriniams, bet ir praktiniams bandymams, juos įtraukiant ir į atsiskaitymus. Praktinės veiklos sunkiai įgyvendinamos. Taip pat programose neatsispindi nei privalomos, nei rekomenduojamos skaitmeninės programos, darbo prietaisai, kiti būtini reikalavimai ugdymo įstaigoms, užtikrinantys efektyvų programos įgyvendinimą. Fizikos bendrąją programą 9–10 klasėse siūlome struktūrizuoti pagal atskiras fizikos sritis (mechaniką, termodinamiką, elektrą ir magnetizmą, optiką ar kt.), suteikiant daugiau aiškumo moksleiviams bei mokytojams. Taip moksleiviai turės galimybę geriau įsisavinti fizikos žinias.

Pasiūlymai gamtamokslinio ugdymo bendrosios programos projekto punktam: <http://bit.ly/pasiulymai-gamtamokslinis>

SOCIALINIS UGDYMAS

ISTORIJA

LMS atstovai, dalyvavę bendrųjų programų socialinio ugdymo istorijos projekto darbo grupėje, džiaugiasi nagrinėtu dokumentu ir jo turiniu. Vis dėl to, pastebime, jog 6 klasės mokymosi turinyje minėtos temos yra šalutinės ir galimai integruojamos į kitas privalomas mokymosi turinio temas. **Atkreipdami į tai dėmesį, siūlome:**

1. 6 klasės, pateikto mokymosi turinio, „Lietuva Europoje: istorija kasdienybėje“ temas integruoti į kitų klasių nagrinėjamus aspektus. Tokiu būdu, 6 klasėse būtų galima labiau orientuotis į Europos (atskiris atvejais ir pasaulio) temas;
2. 6 klasės, pateikto mokymosi turinio, „Lietuva Europoje: kultūra ir visuomenė“ temas: Grožio suvokimas istorijoje (Nr. 8); Svarbūs Lietuvos meno įvykiai ir kūriniai istorijoje (Nr. 9); Šventinės Europos Tradicijos (Nr. 10), taip pat integruoti į jau esamas turinio temas.

Tinkamai integruotos temos leis moksleiviams labiau suprasti skirtingus istorinius laikotarpius, epochas, įsijausti į tuo metu vyraujančias visuomenės nuotaikas, požiūrį ir mąstyseną. Tam tikrus laikmečius suprasti plačiau, iš skirtingų perspektyvų, o 6 klasės mokymosi turinį paskirti platesniam pasaulio ar Europos istorijos pažinimui, sunkesnių ir daugiau laiko reikalaujančių temų nagrinėjimui.

Pasiūlymai istorijos ugdymo bendrosios programos projekto punktams:
<http://bit.ly/pasiulymai-istorija>

GEOGRAFIJA

LMS atstovai, dalyvavę bendrųjų programų socialinio ugdymo geografijos projekto darbo grupėje, pastebi, jog dokumente pateiktas mokymosi turinys yra per didelio krūvio progimnazinių klasių moksleiviams. Ypatingai didelis naujos informacijos kiekis tenka 6 – 7 klasių moksleiviams,

todėl svarbiausi dalyko pagrindai neretai būna pamiršti, išėiti paviršutiniškai. Suformuotos darbo grupės atstovai, ragina atsižvelgti į progimnazinių klasių mokymosi turinio krūvio kiekį ir jį koreguoti. **Siūlome, 5 klasėje integruotą geografijos pamoką į istorijos ir gamtos mokslų dalykų turinį keisti į bent vieną privalomąją pamoką**, tokiu būdu tolygiai paskirsčius 6–8 klasių mokymosi turinį ir taip sumažinti greitai ir ne efektyviai įsisavinamos informacijos kiekį.

Taip pat, **darbo grupė siūlo prie mokymosi turinio plačiau aprašyti 1–4 klasėje integruota geografiją į socialinio ir gamtamokslinio ugdymo sritis**. Pasigendame turinio, kuris aiškiai nurodytų kaip šis dalykas turėtų būti integruotas, kokius aspektus moksleiviai turėtų sužinoti, įsisąmoninti.

Pasiūlymai geografijos ugdymo bendrosios programos projekto punktams:
<http://bit.ly/pasiulymai-geografija>

PILietiškumo UGDYMAS

Visų pirma, sudaryta darbo grupė, teikdama rekomendacijas pilietiško ugdymo programai, atkreipė dėmesį į dalyko vertinimą. Manome, jog reikėtų **parengti rekomendacijas dėstymo metodikai** siekiant vienodo, interaktyviai pateikto bei efektyvaus pilietinio ugdymo (išlipti iš tradicinio ugdymo rėmų). Siūlome šią idėją, nes manome, jog pilietinis ugdymas labai stipriai prisideda prie žmogaus sąmoningumo, o šiais laikais vykdomas interaktyvus (išvykų, diskusijų, susitikimų, vaizdo medžiagos) mokymasis yra efektyvesnis, negu tradicinis. Rengiant šias rekomendacijas siūlome sudaryti metodinę grupę, į kurią įeitų: LMS atstovas, programos rengėjai, atstovai iš Lietuvos istorijos mokytojų asociacijos, psichologai (pavyzdžiui, Lietuvos psichologų sąjunga ir / ar LiPSA).

Tęsiant toliau, darbo grupė pasiūlė **alternatyvų dalyko vertinimą įskaitomis**. Manome, jog vertinti pažymiais moksleivio mąstymą pilietinio ugdymo metu nėra objektyvu, ypatingai atsižvelgiant į aukščiau pateiktą interaktyvią ugdymo metodiką, mat dėstant tokia metodika moksleivio įvertinimas pasunkėja.

Darbo grupė atsižvelgė ir į **politinių ideologijų ir politikos dėstymą** pilietinio ugdymo metu. Mes siūlome pateikti mokytojams dėstymo rekomendacijas (konkrečiai šiomis temomis). Yra baiminamasi, jog mokytojai būtų itin šališki ugdymo laikotarpiu ir moksleivius mokytų ne tik ugdymo programoje numatytų dalykų, tačiau ir savo įsitikinimų bei pažiūrų. Manome, jog tai, kas nesusiję su bendrojo ugdymo programa, neturėtų būti dėstoma. Moksleiviai, dalyvaudami ugdymo procese ir mokydamiesi naujų dalykų, turėtų ugdyti kritinį mąstymą ir atsižvelgiant į savo įsitikinimus ir pažiūras pasirinkti jiems tinkamiausią politinę ideologiją.

Kone svarbiausias mūsų darbo grupės pasiūlymas būtų **įterpti jaunimo politiką** į pilietinio ugdymo parengtą programą. Priklausydami NVO sektoriui ir tiesiogiai prisidedami prie jaunimo politikos manome, jog būtent ši praktika turi labai didelę įtaką moksleivio sąmoningumui ir moksleivio žinioms apie demokratiją, pilietines pareigas, žmogaus teises. Konkretesnis siūlymas pateikiamas žemiau nurodytoje nuorodoje.

Pabaigai siūlome prie ekologijos potemių **prisegti nevyriausybinių jaunimo organizacijų** (pvz.: LMS ir LiJOT) **tvaraus vystymosi tikslus**, kurie būtų skirti supažindinti moksleivius su jaunimo organizacijų požiūriu į ekologiškumą ir su tvaraus vystymosi tikslais. Atsižvelgiant į tokius pavyzdžius, moksleiviai būtų supažindinami su dvejomis pilietiškumo programoje nurodytomis temomis: ekologija ir jaunimo politika.

Pasiūlymai pilietiškumo ugdymo bendrosios programos projekto punktams:
<http://bit.ly/pasiulymai-pilietiskumas>

EKONOMIKA IR VERSLUMAS

Pasiūlymai ekonomikos ir verslumo ugdymo bendrosios programos projekto punktams:
<http://bit.ly/pasiulymai-ekonomika>

LIETUVOS MOKSLEIVIŲ SĄJUNGA

Švietimas – neatsiejama ir fundamentali kiekvieno augančio žmogaus gyvenimo dalis. Tikimės, kad pateikti pasiūlymai bendrųjų programų projektams bus naudingi ir bent į dalį bus atsižvelgta rengiant galutinį variantą.